

Επαναληπτικές ερωτήσεις στην Ιστορία Α' Γυμνασίου

1. Ποιος πολιτισμός ονομάζεται μινωικός ;

Μινωικός ονομάζεται ο πολιτισμός που αναπτύχθηκε στην Κρήτη κατά την τρίτη και δεύτερη χιλιετία π.Χ.

2. Από πού πήρε το όνομα του ο μινωικός πολιτισμός; Ποιοι οι σπουδαιότεροι οικισμοί;

Πήρε το όνομα του από το μυθικό βασιλιά της Κνωσού Μίνωα. Σπουδαιότερα κέντρα είναι η Κνωσός , η Φαιστός , η Ζάκρος και τα Μάλια.

3. Ποιος αρχαιολόγος έκανε τις ανασκαφές στην Κνωσό;

Τις ανασκαφές στην Κνωσό έκανε ο Άρθουρ Έβανς .

4. Για ποιους λόγους αναπτύχθηκε στην Κρήτη ο πρώτος σημαντικός πολιτισμός της Ευρώπης;

Οι παράγοντες που βοήθησαν τη δημιουργία του μινωικού πολιτισμού είναι :

-Η σπουδαία γεωγραφική θέση του νησιού (ανάμεσα σε τρεις ηπείρους και κοντά σε άλλους μεγάλους πολιτισμούς.)

-Το εύφορο έδαφος

-Η μακροχρόνια ειρήνη που επικρατούσε στο νησί.

5. Τι γνωρίζετε για τη μινωική λατρεία ;(θεότητες , ιερά σύμβολα , ιερά ζώα, λατρευτικοί χώροι, ιερατείο , λατρευτικές τελετές)

- Οι Μινωίτες πίστευαν, βασικά, σε ένα σύμπλεγμα γυναικείων θεοτήτων οι οποίες έχουν άμεση σχέση με τη βλάστηση και τη διαδοχή των εποχών, την άνθηση και το μαρασμό, το θάνατο και την ανάσταση. Στα χρόνια της ακμής του μινωικού πολιτισμού δεν υπήρχαν στην Κρήτη μεγάλοι ναοί αλλά μόνο μικρά ανακτορικά ή οικιακά ιερά. Συχνά η λατρεία του θείου πραγματοποιείται και σε σπήλαια, όπως στο Δικταίο Άντρο, όπου οι πιστοί προσέφεραν μικρά ειδώλια που απεικόνιζαν τους ίδιους τους θεούς.
- Μεγάλη είναι η σημασία του ιερού δέντρου στη μινωική θρησκεία. Το κύριο ιερό δέντρο φαίνεται να είναι η ελιά.
- Από τα ζώα σημαντικό ρόλο παίζει στη μινωική θρησκεία ο ταύρος.
- Οι τελετές περιλάμβαναν χορούς και αγώνες, όπως τα ταυροκαθάψια.
- Το ιερατείο το αποτελούσαν κυρίως γυναίκες, αλλά υπήρχαν και άνδρες ιερείς.

6. Τι ήταν τα ταυροκαθάψια;

Ήταν ένα αγώνισμα στη μινωική Κρήτη κατά το οποίο ο αθλητής με ένα ακροβατικό πηδούσε πάνω από τον ταύρο την ώρα που αυτός επιτιθόταν. Αποτελούσε μέρος των λατρευτικών τελετών.

7. Ποια είδη γραφής έχουμε στη μινωική Κρήτη;

α) Ένα είδος ιερογλυφικής .Σεν έχει αποκρυπτογραφηθεί.

Β) Τη γραμμική Β' . Η γραμμική Β' ήταν συλλαβική, δηλαδή κάθε σημείο αντιστοιχούσε σε μία συλλαβή, και υπήρξε το πρότυπο για την ανάπτυξη της μυκηναϊκής γραφής. Σημεία αυτής της γραφής έχουν βρεθεί κυρίως επάνω σε αγγεία ή χαραγμένα σε πινακίδες απογραφής εμπορευμάτων. Ούτε η γραφή αυτή όμως αυτή δεν έχει αποκρυπτογραφηθεί.\

8. Περιγράψτε ένα μινωικό ανάκτορο.

Τα ανάκτορα είναι μεγάλα συγκροτήματα κτιρίων, αποτελούνται δηλαδή από πολλές πτέρυγες δωματίων και είναι τα διοικητικά, οικονομικά, θρησκευτικά και καλλιτεχνικά κέντρα της περιοχής στην οποία βρίσκονται.

Παρά τις επιμέρους διαφορές όλα τα μινωικά ανάκτορα έχουν τα εξής κοινά χαρακτηριστικά:

- Έχουν προσανατολισμό στον άξονα Βορρά-Νότου.
- Έχουν μία ορθογώνια κεντρική αυλή. Γύρω της αναπτύσσονται οι πτέρυγες των δωματίων.
- Ήταν πολυώροφα, είχαν μεγάλες κλίμακες, φωταγωγούς, σύστημα ύδρευσης και αποχέτευσης και αρκετοί χώροι τους έφεραν τοιχογραφίες. Από αυτές αντλούμε πλήθος πληροφοριών για πολλές από τις πτυχές της ζωής των Μινωιτών.
- Δεν ήταν οχυρωμένα.

9. Τι ήταν τα καμαραϊκά αγγεία ; Γιατί ονομάστηκαν έτσι;

Τα ωραιότερα αγγεία αυτής της εποχής στη μινωική Κρήτη είναι τα πολύχρωμα καμαραϊκά. Οφείλουν την ονομασία τους στο σπήλαιο των Καμάρων, όπου πρωτοβρέθηκαν. Κατασκευάζονταν στα εργαστήρια των μεγάλων ανακτόρων της Κνωσού και της Φαιστού. Τα καμαραϊκά αγγεία εξάγονταν σε όλη την ανατολική Μεσόγειο και την Αίγυπτο. Διακοσμούνταν συνήθως με πολύπλοκα καμπυλόγραμμα σχέδια γεμάτα φαντασία και σπανιότερα με θέματα από το ζωικό και φυτικό κόσμο.

10. Ποιος πολιτισμός ονομάστηκε μυκηναϊκός ; Γιατί ονομάστηκε έτσι;

Μυκηναϊκός ονομάστηκε ο πολιτισμός που αναπτύχθηκε στην ηπειρωτική Ελλάδα κατά την ύστερη εποχή του χαλκού. (1600-1100 π.Χ.)

11. Ποιος έκανε τις ανασκαφές στις Μυκήνες;

Ο Ερρίκος Σλήμαν

12. Ποια είναι τα σπουδαιότερα μυκηναϊκά κέντρα;

Μυκήνες, Τίρυνθα, Θήβα, Άργος , Αθήνα

13. Ποια στοιχεία δείχνουν την κατάρρευση του μυκηναϊκού κόσμου και ποιοι ήταν οι λόγοι της κατάρρευσης του;

Καταστρέφονται ανάκτορα, ακροπόλεις και οικισμοί. Εξαφανίζεται η γραμμική γραφή Β΄

Οι λόγοι της κατάρρευσης τους είναι :

- Η μετακίνηση νέων ελληνικών φύλων (κάθοδος των Δωριέων)
- εσωτερικές αναταραχές.
- Οι επιθέσεις των λαών της θάλασσας που έπληξε το μυκηναϊκό εμπόριο

14. Ποιες κοινωνικές τάξεις υπήρχαν στη μυκηναϊκή κοινωνία;

Άναξ, αυλικοί , ιερατείο , δήμοι(γεωργοί , κτηνοτρόφοι , τεχνίτες) και τέλος οι δούλοι.

15. Από πού φαίνεται ο πολεμικός χαρακτήρας των Μυκηναίων;

Φαίνεται από τις λίθινες πλάκες που βρέθηκαν στους τάφους τους με πολεμικές και κυνηγητικές σκηνές, από τον οπλισμό τους , από τα κυκλώπεια τείχη και από τον πόλεμο που έκανα εναντίον της Τροίας.

16. Τι γνωρίζετε για τη θρησκεία των Μυκηναίων;

Οι Μυκηναίοι λάτρευαν όλους τους μεγάλους Έλληνες θεούς πλην του Απόλλωνα(Ζευς, Ήρα, Ποσειδών, Άρτεμις.) Σπουδαία θέση κατείχε μια θεά , η πότνια (= σεβάσμια) θεά που ήταν η κυρίαρχη μυκηναϊκή θεότητα. Λάτρευαν τους θεούς τους σε μικρά ιερά. Το ιερατείο το αποτελούσαν άντρες και γυναίκες.

17. Τι γνωρίζετε για τη Γραμμική γραφή Β'

- Ήταν η γραφή των Μυκηναίων. Το 1952 οι Βρετανοί Μάικλ Βέντρις και Τζον Τσάντγουικ αποκρυπτογράφησαν τη γραφή των πινακίδων, τη Γραμμική Β. Τότε διαπιστώθηκε ότι η γλώσσα των πινακίδων ήταν ελληνική.
- Η γραφή των πινακίδων είναι συλλαβική, δηλαδή κάθε σύμβολο αποδίδει μια συλλαβή (πα, τα, ρο, μα, τι). Το ίδιο συμβαίνει και με τη Γραμμική γραφή Α της Κρήτης, η οποία ακόμη δεν έχει αποκρυπτογραφηθεί. Πολλοί επιστήμονες υποστηρίζουν ότι η Γραμμική γραφή Β είναι εξελιγμένη και τελειοποιημένη μορφή της Γραμμικής γραφής Α.
- Στα κείμενα των πινακίδων με Γραμμική γραφή Β καταγράφονται διάφορες εμπορικές-οικονομικές δραστηριότητες των ανακτόρων που αφορούν κυρίως τη διακίνηση γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. Έμμεσα, όμως, τα ίδια αυτά κείμενα μας δίνουν πληροφορίες για τη διοικητική οργάνωση και τη θρησκευτική ζωή του μυκηναϊκού κόσμου

18. Γιατί η αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής γραφής Β' έχει ιδιαίτερη σημασία για τους Έλληνες;

Γιατί η γλώσσα τη οποία απέδιδε ήταν η ελληνική. Έτσι ο με την αποκρυπτογράφηση της γραμμικής Β ο μυκηναϊκός πολιτισμός θεωρείται ο πρώτος ελληνικός πολιτισμός.

19. Ποιοι θάβονταν στους θολωτούς τάφους ; Πώς ήταν κτισμένοι;

Στους θολωτούς τάφους θάβονταν οι μυκηναίοι βασιλιάδες ή ευγενείς.

Αποτελούνταν από ένα μακρύ διάδρομο με λίθινους τοίχους γύρω του και ένα κυκλικό θάλαμο με θολωτή οροφή. Μετά την ταφή τόσο ο διάδρομος όσο και ο θάλαμος σκεπάζονταν με χώμα δημιουργώντας έναν τεχνητό λόφο.

20. Τι ήταν τα κυκλώπεια τείχη ; Γιατί ονομάστηκαν έτσι;

Κυκλώπεια τείχη ονομάζονταν τα τείχη των μυκηναϊκών ακροπόλεων. Ονομάστηκαν έτσι γιατί ήταν κτισμένα με τεράστιους ογκόλιθους που πίστευαν πως μόνο κύκλωπες μπορούσαν να τα κτίσουν.

21. Οι μυκηναϊκές ακροπόλεις ήταν οχυρωμένες ενώ οι μινωικοί οικισμοί ήταν ανοχύρωτοι. Σε ποιο συμπέρασμα μάς οδηγεί αυτό;

Μας οδηγεί το συμπέρασμα πως οι Μινωίτες ήταν ειρηνικός λαός ενώ οι Μυκηναίοι πολεμικός. Πως οι Μινωίτες δεν αντιμετώπιζαν κάποια εξωτερική απειλή ούτε είχαν μεταξύ τους συγκρούσεις στο εσωτερικό. Αντίθετα φαίνεται πως οι Μυκηναίοι είχαν εχθρούς αλλά και πιθανόν να συγκρούονταν μεταξύ τους.

22. Ποια στοιχεία του μυκηναϊκού πολιτισμού δείχνουν τον ελληνικό χαρακτήρα των Μυκηναίων;

Ο ελληνικός χαρακτήρας του μυκηναϊκού πολιτισμού φαίνεται με την αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β. οπότε και αποδείχτηκε ότι οι Μυκηναίοι μιλούσαν την ελληνική γλώσσα και λάτρευαν τους ίδιους θεούς με τους Έλληνες της ιστορικής εποχής. Επίσης, ορισμένες μορφές της πρώιμης ελληνικής τέχνης των ιστορικών χρόνων έχουν τις αρχές τους στη μυκηναϊκή εποχή (π.χ. αγγειογραφία).

ΟΜΑΔΑ Α'

1. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του «Ικανού ανθρώπου»;
2. Τι εννοούμε όταν λέμε ότι ο άνθρωπος κατά την Παλαιολιθική και τη Μεσολιθική εποχή είναι κυνηγός και τροφοσυλλέκτης;
3. Τι είναι οι σπηλαιογραφίες;

4. Σε ποιες περιοχές πρωτοεμφανίζεται η γεωργία;

5. Τι ονομάζουμε «τούμπα» και «μαγούλα»;

ΟΜΑΔΑ Β'

1. Αφού παρατηρήσετε προσεκτικά την εικόνα του βιβλίου σας με τίτλο «Η καθημερινή ζωή του νεολιθικού ανθρώπου», να δώσετε με λίγες προτάσεις τα κύρια στοιχεία της.
2. Μελετήστε με προσοχή την εικόνα του βιβλίου σας με τίτλο «Ένας νεολιθικός οικισμός στην Ελλάδα: Διμήνι» και γράψτε τι σας κάνει ιδιαίτερη εντύπωση.
3. Μελετήστε το χάρτη του βιβλίου σας με τίτλο «Η νεολιθική Ελλάδα». Ποιες είναι οι περιοχές όπου παρατηρείτε τη μεγαλύτερη πυκνότητα· δικαιολογήστε τη.
4. Τι εντύπωση σας προξενεί το πήλινο ειδώλιο κουροτρόφου από τη Θεσσαλία που εικονίζεται στο βιβλίο σας;

Απαντήσεις

ΟΜΑΔΑ Α'

1. Ο «Ικανός άνθρωπος - homo habilis»

α) ζει ομαδικά,

β) κατασκευάζει εργαλεία, όπως τις κροκάλες (πέτρες λειασμένες με τριβή,

γ) είναι ο πρώτος τύπος του ανθρώπου που εμφανίζεται στην Αφρική πριν από 2.500.000 περίπου χρόνια.

2. Όταν λέμε ότι ο άνθρωπος κατά την Παλαιολιθική και Μεσολιθική εποχή είναι κυνηγός και τροφοσυλλέκτης εννοούμε ότι στις εποχές αυτές **τρέφεται** και **επιβιώνει** από το **κυνήγι** των **θηραμάτων** του και το **μάζεμα** των **καρπών** (τροφής). Δεν έχει μόνιμη εγκατάσταση αλλά μετακινείται συχνά από μέρος σε μέρος, ακολουθώντας την «τροφή» του, δηλαδή τα θηράματα του. Επίσης, χρησιμοποιεί τα δέρματα τους για να προστατευτεί από το κρύο.

3. Οι σπηλαιογραφίες είναι **εικόνες** κυρίως **ζώων** και **σπανιότερα ανθρώπων** ζωγραφισμένες με χρώματα ή χαραγμένες στα τοιχώματα των σπηλαίων. Έχουν βρεθεί σε πολλές ευρωπαϊκές παλαιολιθικές θέσεις και κυρίως στη νοτιοδυτική Γαλλία (π.χ. Lascaux) και στη βόρεια Ισπανία (π.χ. Altamira). Στα Βαλκάνια και στην Ελλάδα, εκτός από τη Ρουμανία, δε βρέθηκαν σπηλαιογραφίες. Στις ζωγραφικές παραστάσεις απεικονίζονται διάφορα ζώα, όπως ρινόκεροι, λιοντάρια, μαμούθ, άλογα, βίσονες, αρκούδες, τάρανδοι, ελάφια κ.ά.

Οι παλαιολιθικές παραστάσεις των σπηλαίων **έχουν μαγική ή συμβολική σημασία** και εκφράζουν την αντίληψη των παλαιολιθικών ανθρώπων για το **μυστήριο** της δημιουργίας της ζωής, την **αγωνία** για την επιβίωση και το **θάνατο**.

4. Η γεωργία, κύρια απασχόληση των ανθρώπων στη Νεολιθική εποχή, **γεννιέται** σε μία **«εύφορη ημισέληνο»**, την περιοχή που περιλαμβάνει τη Μεσοποταμία, την Παλαιστίνη (Χαναάν, Φοινίκη) και την Αίγυπτο. Μαζί με την κτηνοτροφία επεκτείνονται στη βόρεια Αφρική και την Ευρώπη και αργότερα στην Αμερική και την Ασία.

5. «Τούμπα» και «μαγούλα» ονομάζεται ο **τεχνητός λοφίσκος**, ο πιο συνηθισμένος **χώρος προϊστορικού οικισμού** για τις περιοχές της **Μακεδονίας** και της **Θεσσαλίας**.

ΟΜΑΔΑ Β'

1. Τα κύρια στοιχεία της καθημερινής ζωής του νεολιθικού ανθρώπου είναι τα εξής:

α) Οι άνθρωποι διαλέγουν περιοχές για **μόνιμη εγκατάσταση**, χτίζουν σπίτια και δημιουργούν οικισμούς. Τα υλικά που χρησιμοποιούν είναι πέτρες, πλίνθοι και ξύλα.

β) Προχωρούν στην παραγωγή της τροφής τους και **ασχολούνται με τη γεωργία** και την **κτηνοτροφία**.

γ) **Κατασκευάζουν διάφορα εργαλεία** από λειασμένο λίθο για την καλλιέργεια της γης, την επεξεργασία και την αποθήκευση της τροφής τους, όπως το αλέτρι, το δρεπάνι, τη μυλόπετρα.

δ) **Αναπτύσσουν νέες τεχνικές**, όπως την κατασκευή κεραμικών σκευών, **την ύφανση** των ρούχων και την κατασκευή πήλινων αγγείων, που τα διακοσμούν με έντονα χρώματα, ειδώλια γυναικείων μορφών κ.ά.

ε) Ζουν σε **κοινότητες** και όχι **μόνοι**.

2. Το Διμήνι στην περιοχή του Βόλου είναι αναμφισβήτητα ένας από τους σημαντικότερους νεολιθικούς οικισμούς στην Ελλάδα.

Αν παρατηρήσουμε προσεκτικά τον οικισμό, θα διαπιστώσουμε ότι έχει κυκλικό σχήμα και στο κέντρο του είναι **χτισμένο σε ψηλότερο σημείο το σπίτι**. Υπάρχουν διάφοροι διάδρομοι, που χωρίζουν σε διάφορα τμήματα τον περιφραγμένο οικισμό. Φαίνεται πως αυτός ο τρόπος κατασκευής **βοηθούσε** τον οικισμό να μην καταστρέφεται από έντονα καιρικά φαινόμενα.

3. Οι περιοχές όπου παρατηρείται η μεγαλύτερη πυκνότητα σε νεολιθικούς οικισμούς είναι η **Πελοπόννησος** και η **κεντρική Ελλάδα**. Η πυκνότητα αυτή δικαιολογείται, διότι οι κλιματολογικές συνθήκες και η γεωγραφική θέση των περιοχών ευνόησαν τη δημιουργία κοινοτήτων και νεολιθικών οικισμών. Το ήπιο κλίμα και το εύφορο έδαφος πρόσφερε τη δυνατότητα στους κατοίκους να επιλέξουν αυτές τις περιοχές για μόνιμη εγκατάσταση. Ένωθαν ασφαλείς και μπορούσαν να επιβιώσουν. Αυτά ήταν τα σημαντικότερα κριτήρια για να ζήσουν σε μια περιοχή.

4. Παρατηρώντας το πήλινο ειδώλιο της κουροτρόφου από τη Θεσσαλία, διαπιστώνουμε ότι της λείπει το κεφάλι. Η γυναίκα-τροφός κάθεται σε σκαμνί και κρατάει στην αγκαλιά της βρέφος. Η γυναικεία μορφή είναι διακοσμημένη με απλές γραμμές και σπείρες και είναι αρκετά χονδροειδής. Σε αυτή τονίζεται η σημασία της γυναίκας-μητέρας και ο ρόλος της στη διαίωνιση (συνέχιση) της ζωής. Ίσως όμως παριστάνει και τη μεγάλη μητέρα θεά.